

TÜRKİYE'DE ESKİ BİR HALK EĞLENCESİ: ÇADIRDA SİHIRBAZLIK GÖSTERİLERİ

TURKISH OLD FOLK ENTERTAINMENT: MAGICIAN PERFORMANCES IN TENT

Mustafa Sarper ALAP¹

ÖZET

Sihirbaz çadırı yuvarlak bir çadır olup içerisinde bir sahne bulunan ve onlarca sandalyenin yer aldığı gösteri alanından oluşmaktadır. Genellikle büyük şehirlerde festival günlerinde kurulan sihirbaz çadırları günün belirli saatlerinde izleyiciye hizmet verirler. Sahnede sihirbazlar çeşitli illüzyon gösterileri yaparlar. Gösterilerde genellikle halk tüm yerleri doldurur. Sihirbazlık gösterilerinde sihirbaz kendi gösterisinin yanı sıra halk içerisinde de bazı kişileri seçerek yaptığı hareketlerin inandırıcı olmasını amaçlamaktadır.

Sihirbaz gösteri çadırları büyük şehirlerdeki festivaller dışında turne sistemini de uygulamaktadırlar. Türkiye'nin çeşitli şehirleri, ilçeleri, nahiyeleri ve beldelerinde sihirbaz çadırları görmek mümkündür, ama şimdi sihirbaz gösteri çadırları az sayıda kalmışsa da şimdilerde bulunmamaktadır. Günümüzde sihirbazlar çeşitli etkinliklerde gösteriler yapmaktadırlar. Bunun yanında teknolojinin gelişmesiyle de çeşitli görsel zarafetlerle sihirbazlar gösterilerini sunmaktadırlar.

Beldelerde çadır kuran sihirbazların çadırları genelde 100 kişi alabilecek kapasitedeydi. Sihirbazlar çeşitli isimleri kullanmaktaydılar bunlar genelde Habubi ismini kullanmaktaydılar. Sihirbaz kostümleri genelde hint takkeleri, pelerin, takım elbise ve renkli kıyafetlerden oluşuyordu. Gösterilerde genelde şapkadan tavşan çıkarma, portakal çevirme, kağıt oyunları yumurta ve yüzük oyunlarından oluşmaktaydı.

Türkiye'de belli bir zaman geçtikten sonra sihirbaz çadırları yerini çeşitli mekanlarda yapılan gösterilere bırakmıştır. Gösteri merkezlerinde bazı sihirbazlar meşhur olmuştur. Türkiye'nin bilinen en meşhur sihirbazı Zati Sungur'dur. Daha sonra Mandrake takma isimli Ertuğrul Işınbark, Sermet Erkin, Lütfi Demirtok ve Kubilay Tuncer'dir.

Sihirbazlık gösterileri, teknolojinin gelişmesiyle artık çok değişik koreograflerle de yapılmaktadır.

Anahtar: Sihirbaz, Eğlence, Çadır

¹ Dr., Kırıkkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Drsaralp40@gmail.com - Orcid: 0000-0003-0537-8152

ABSTRACT

The magician tent is a round tent and consists of a show area with a stage and dozens of chairs. The magician tents, which are usually set up on festival days in big cities, serve the audience at certain times of the day. On stage, magicians perform various illusion shows. At the demonstrations, the public usually fills all the places. In magic shows, the magician aims to make his moves believable by choosing some people from the public as well as his own show.

Magic show tents also apply touring system apart from festivals in big cities. It was possible to see magician tents in various cities, towns, sub-districts of Turkey, but now there are no magician show tents, although they are few in number. Today, magicians perform at various events. In addition, with the development of technology, magicians present their shows with various visual graces.

The tents of the magicians who set up tents in the towns were generally capable of accommodating 100 people. The magicians used various names, usually Habubi. Magician costumes usually consisted of Indian skullcaps, cloaks, suits and colorful outfits. The shows generally consisted of pulling a rabbit out of a hat, turning an orange, card games, egg and ring games.

After a certain time in Turkey, magician tents were replaced by shows held in various venues. Some magicians have become famous in show centers. Turkey's most famous magician is Zati Sungur. Later, Ertuğrul Işınbark, nicknamed Mandrake, is Sermet Erkin, Lütfi Demirtok and Kubilay Tuncer.

With the development of technology, magic shows are now performed with very different choreographies.

Keywords: Wizard, Fun, Tent

GİRİŞ

Sözlükte “bir şeyi olduğundan başka türlü göstermek, aldatmak, oyalamak; birinin ilgisini çekmek, gönlünü çelmek” mânalarında masdar olan sihr kelimesi “hile, aldatma; sebebi gizli kalan iş” anlamlarında isim olarak da kullanılmaktadır (Lisânü'l-‘Arab, “şhr” md.; Kâmus Tercümesi, II, 381-383). Râgıb el-İsfahânî'nin açıklamalarından hareketle sihir terimini “el çabukluğu, göz boyama ve yaldızlı sözler söyleme yoluyla gerçekleştirilen hile ve aldatma işi, şeytanla yakınlık kurup ondan yardım alma ve nesnelerin şeklini değiştirme iddiası” diye tanımlamak mümkündür (el-Müfredât, “şhr” md.). Sihir ayrıca “kötü ruhlu varlıklar tarafından ortaya konan bazı eylemler ve gösteriler, meydana geliş şekli açık olmayan bir olayı gerçeğe aykırı biçimde gösteren işlemler” şeklinde de tanımlanmıştır.²

Dünyanın bir çok ülkesinde geleneksel eğlence şekilleri yer almaktadır. Sihirbazlıkta halkın çok ilgi gösterdiği bir halk eğlencesidir. Avrupa’da sihirbazlık mesleğini icra eden bir çok ünlü sihirbaz yer almaktadır. Bu sihirbazların kendileri en has bir giyim tarzı vardır. Sihirbazlar, başlarına fötr şapka takıp, frak türü bir elbise giyip sırtlarında pelerin ve ellerinde bir çeşit sihirli sopa türü bir obje bulundurmaktadırlar.

² İlyas Çelebi, "SİHİR", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sihir> (30.08.2020).

Diğer ülkelerde ise özellikle Hindistan'da sihirbazlık bir meslek haline gelmiştir. Hindistan'da çok sayıda insan yaşamaktadır. İnsanların ilgisini çekebilmek için Hindistan'ın birçok şehrinde sihirbazlar açık hava gösterileriyle insanları eğlendirmektedirler. Hindistanlı sihirbazların en bilinen oyunları yerde çömelerek ellerinde çaldıkları zurna ile sepet içerisinden kobra yılanını oynatarak insanların ilgisini çekmektedirler. Bunun yanında özellikle bir misket veya bir taş kaybetme oyunu ve bilinen en ünlü numaralardan 3 bardak bir taş numarası da sıklıkla gösterilen sihirbazlık oyunlarıdır.

Hindistanlı sihirbazların belli bir giyim tarzları vardır. Başlarında pagdi, rengarek bir kostüm ve şalvar giyerler. Türkiye'de sihirbaz çadırlarında gösteri yapan sihirbazlar da Hintli sihirbazlardan etkilenerek onlar gibi giyinmeye özen göstermişlerdir.

Sihirbazlık oyunları Osmanlı İmparatorluğu zamanında Osmanlı Şenlikleri arasında yer almaktadır. Ancak sihirbazlar özgün gösterilerini diğer meslektaşları ile birlikte yapmaktaydılar.

Osmanlı Şenlikleri'ndeki söz konusu hüner gösterilerindeki çeşitliliğin, Batı'daki sirk sanatı disiplinleriyle karşılaştırılabilecek düzeyde bir zenginliğe sahip olduğu dikkat çekmektedir. Bu birbirinden değişik ve çeşitlilik arz eden gösterilerin sınıflandırılması, her becerinin yapısına göre farklı bir biçimde değerlendirilebileceği gibi, bu gösterileri, uluslararası anlamda sirk sanatı içinde en çok yer alan disiplinlere denk düşen yerel özelliklere sahip becerilere göre sınıflandırmıştır:

- 1- Canbaz (Rismanbaz): İp üzerinde direklere tırmanıp canıyla oynayanlar.
- 2- Gözbağcılar: Tasbaz, Beyzabaz, Yumurtabaz, Hokkabaz, Efsunkâr, Sihirbaz, Şadırvanbaz, Mührebaz, Şubedabaz.
- 3- Dansçılar: Köçek, Çengi, Kâsebaz, Tavşan, Curcunabaz, Mitrakbaz, Çeğanebaz, Beçe, Cin-askeri.
- 4- Güç gösterisi veya denge sanatçıları: Zorbaz, Gürzbaz, Kuzebaz, Çanakbaz, Sinibaz, Muallâkenbaz, Perendebaz, Şişebaz, Çemberbaz, Kadehbaz, Şemşirbaz, Paçlebaz.
- 5- Hayvanlarla gösteriler yapanlar: Maymunbaz, Köpekbaz, Ayıbaz, Hımarbaz, Yılanbaz, Cüdi.
- 6- Fişeklerle ve uçan fişeklerle oyun gösterenler: Ateşbaz.³

Hatta eski Türk filmlerinde özellikle tarihi olayların anlatıldığı filmlerde ve masal kahramanlarının gösterildiği filmlerde çeşitli sihirbazların gösterileri yer almaktadır.

³ Sekmen, M , Arık Ateş, P . (2014). Türk Gösterim Sanatlarında Sirk . Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi , 7 (7) , 19-30 . DOI: 10.20488/austd.52067, s. 2, Akt: And, M. (1985). Geleneksel Türk Tiyatrosu / Köylü ve Halk Tiyatrosu Geleneği. Ankara: İnkilâp Kitabevi, s. 177-178

1. TÜRKİYE'DE BİR HALK EĞLENCESİ ÇADIRDA SİHİRBAZLIK GÖSTERİLERİ

Türkiye’de, 1979-1980’li yıllarda evlerde televizyon yoktu. Tek tük evlerde genellikle yurt dışından getirilen televizyonlar evlerin en önemli eşyasıydı. Sabahtan akşama kadar insanlar televizyonun başından ayrılmazlardı. Ayrıca evinde televizyon olan ailelerin misafiri hiç eksik olmazdı.

Televizyonun nadir olduğu bu dönemde halk; şehrinde, ilçesinde, nahiyesinde ve beldesinde çeşitli şekillerde eğlenirdi. Halkın eğlence yerleri genellikle boş ve büyük arsalarla kurulan çadır eğlenceleriydi. Ayrıca şehirlerin, ilçelerin, belde ve nahiyelerin hemen hemen tüm mahallelerinde yazlık sinemalar yer alırdı. Türk halkı genelde akşam saatlerinde yazlık sinemalarda film izlerlerdi. Yazlık sinemalarda hafta boyunca aynı film gösterime girerdi.

Türk halkı, bazı zamanlarda ise genellikle festival dönemlerinde kurulan panayırlar ve lunaparklara giderlerdi. Lunaparklarda elektrikli oyuncakların yanı sıra çeşitli eğlence çadırları kurulurdu. Bu eğlence çadırlarından en dikkat çekenini ise sihirbaz çadırlarıydı. İnsanlar, festival zamanlarının başından bitimine kadar kurulan lunaparkta eğlencelerin bitip tüm sahanın bomboş kalmasını hiç istemezlerdi.

Genellikle belde ve nahiyelerde boş arazilere ilgili Belediye Başkanlıklarından çeşitli izinler alınarak sihirbaz çadırları kurulurdu. Çadırın sahibi genelde sihirbazlık mesleğini yürüten kişiydi. Sihirbazlar yani bir diğer ismiyle illüzyonistler bizzat beldenin mülki amirleriyle görüşüp çadırda insanları eğlendirmek adına yapacakları faaliyetleri anlatırlardı. Mülki amirler de kanun ve yönetmeliklere uygun bir şekilde çalışmalarını şartıyla ve belli bir zaman içerisinde kalmak şartıyla çadırın işletmecisine izin verirdi. Ancak kanun ve yönetmelere uyulmadığı takdirde de anlaşma feshedilip, çadırın kaldırılması talimatı verilirdi.

Sihirbaz, beldelerde çadırının uzun bir süre kalması konusunda mülki amirlerden izin aldıktan sonra ekibiyle birlikte çadır kurma hazırlıklarına başlardı. İlk olarak kireçle alan çizilirdi ve daha sonra çadırı sağlam tutması için mıhlar çakılır ve çadırın ipleri mıhlara bağlanırdı. Sihirbaz çadırından sihirbaz, gösteri yapacağı yerde büyük bir sahnede dururdu. Sihirbazı izlemek isteyen izleyiciler içinse genellikle ahşap sandalyeler konulurdu. Önceleri belli bir sayıda sandalye konurdu, ancak seyircinin kalabalık geldiği zamanlarda ise yedek sandalyeler diğer sandalyelerin yanlarına konurdu.

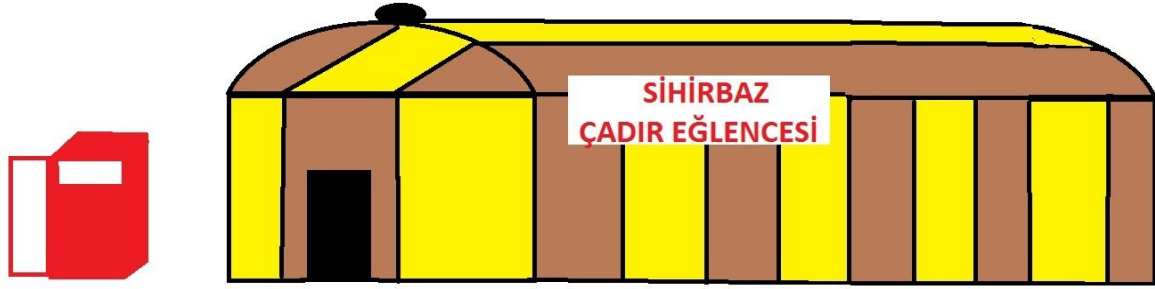
Sihirbaz ve ekibi, genellikle seyirci çadıra girmeden önce, özellikle tehlikeli oyunlarda her hangi bir sıkıntı yaşanmaması için birkaç kez prova yaparlardı. Daha sonra akşam karanlığı olunca çadırın ışıkları yakılır ve sihirbaz, konuklarını çadırın girişinde karşılardı.

Sihirbaz çadırları, özellikle ilkbahar ve yaz mevsimlerinde kurulurdu. Çünkü soğuk geçen kış mevsiminde çadır sahibi olan sihirbazın çadırların yanma olasılığına karşı çadır içinde soba yakma gibi bir şans yoktu.

Sihirbazlar genellikle çok değişik rengarenk kıyafetler, pelerin ve hint şapkası dediğimiz “Pagdi” takarak izleyicilerin karşısına çıkıp illüzyon gösterileri yapmaya başlardı. İllüzyon gösterilerine çocuklar büyük bir ilgi gösterirdi. Bazı büyük şehirlerde kurulan çadırlarda

uzun adamlar çadırın önünde izleyicileri karşılardı, ayrıca ağızından alev çıkaran adamlarda çadır önünde gösteriler yaparlardı.

Beldelerde gösteri yapan sihirbazların mütevazı bir çadırı vardı. Mersin ilinin Mezitli beldesinde 1982 yılında beldenin mülki amiri ile görüşme yapan çadırın sahibi, şimdiki Mezitli Merko sitesi karşısında bir çadır kurmuştur. Az önce anlattığımız gibi sihirbaz, konuklarını gösteri zamanından önce kapıda karşıladı. Çadırda sihirbaz gösterileri günce 2 defa yapılır ve hafta içi ve hafta sonunda her gün sihirbaz gösterileri olurdu. Sihirbaz çadırı, dikdörtgen yapıda idi ve insanlar ahşap sandalyelere otururdu. Oturdukları yerden yüksek bir sahnede sihirbaz gösterilerini yapardı.

Tablo 1. Büyük Sihirbaz Çadırı

Çadırın sahibi Sihirbaz Habubi, genellikle ilk olarak basit oyunlar ile gösterisine başlardı. O zamanlar belli oyunlar vardı. En bilinen oyun şapkadan tavşan çıkarma oyunuydu. Diğer oyunlar yumurta çıkarma, pinpon topunu yok etme, kağıt oyunları ve illüzyon masası üzerinde uzuv kesme gösterileriydi. Gösterilerde ayrıca gösteriye biraz daha canlılık katma amacıyla seyircilerde sahneye davet edilirdi. Bazen seyirciyle oynanan oyunlarda sihirbaz ile seyirci arasında tatlı bir sonla biten gerginlikler de yaşanabiliyordu.

Sihirbaz çadırı 45 gün kadar kaldı, gösterilere özellikle akşamları katılım çok fazla oluyordu. Sihirbaz Habubi, seyircilerin ilgisini canlı tutmak için normal gösterilerine yeni illüzyon numaraları ekliyordu.

Bir gün geldi, sihirbaz Habubi çadırını ekibiyle beraber topladı ve yeni bir turne için başka bir şehre gittiler. Sihirbaz çadırı gittikten sonra er akşam cıvıl cıvıl renkli olan ortam yerini karanlığa ve sessizliğe bıraktı.

1985 yılında Mersin Belediyesi tarafından Atatürk Parkı içerisinde büyük bir festival alanı hazırlandı. Mersin’de festivaller genellikle Eylül ayı sonu yapılırdı. Mersin Festivali büyük bir alanda kurulduğu için halk büyük ilgi gösterirdi. Fuar alanına giriş ücretsizdi, ilk olarak insanlar nikah salonunun bulunduğu yerden girip alışveriş yapmak için kurulan stantlara ilgi gösterirlerdi. Akşam vaktinde de genellikle halk Türkiye’nin en ünlü sanatçılarının yer aldığı konser salonuna giderlerdi. Konser salonunda ses sanatçılarının yanı sıra meşhur güldürü sanatçıları skeç yaparlardı. Bunun yanında çeşitli kumpanyalar ve müzikallerde konser salonunda yapılırdı. Konser salonunda ara ara başka ülkelerden gelen sihirbazlar, cambazlar

da gösteri yaparlardı. Buralarda genellikle oyun kağıtları, şapkadan top çıkarma, fiçı delme gibi illüzyon gösterileri yapılırdı.

Fuar alanı içerisinde İtalya'dan gelen bir sirkte yer alırdı. Sirk içindeki gösterilerde hayvan gösterileri yanı sıra İtalyan sihirbazlar da çeşitli sihirbazlık numaraları yaparlardı. İtalyan sihirbazlar da oyun kağıtları, kılıçla fiçı delme, ping pong topu kaybetme, şapkadan tavşan çıkartma gibi oyunları yapıyorlardı.

Sihirbaz gösterileri, fuar alanı içinde yer alan lunaparkta da yer alırdı. Lunaparkta küçük bir sihirbaz çadırı olurdu. Sihirbaz, çadırda çeşitli sihirbazlık gösterileri yapardı. Halk, bu gösterilere büyük ilgi gösterirdi. Sihirbaz, çadırın önünde yer alan platformda sergileyeceği sihirbazlık numaralarının bir özetini izleyiciye sunardı.

Sihirbaz çadırları bazen büyük şehirlerde varlığını sürdürüyordu. Ankara Sıhhiye'de akşamın karanlığı hissedilmeye başladığında elinde gazeteler olan bir çocuk son haber, son haber diye akşam gazetesi satarken insanlar eğlenmek maksadıyla Ankara Gençlik Parkı'na giderlerdi. Gençlik Parkı'nda akşam çok canlı olurdu. Özellikle lunapark ve lunaparkın içerisinde yer alan oyuncaklar, çekiliş stantları, üstüvane ve sihirbaz çadırı büyük ilgi görürdü. Gençlik Parkı içerisinde yer alan sihirbaz çadırı, Mersin'de kurulan çadırdan biraz daha küçüktü. Lunapark içerisindeki sihirbaz çadırı küçük ve yuvarlak şekildeydi. Çadırın içerisinde gösteri standı yer alırdı ve seyirciler sahneye dönük bir şekilde ahşap sandalyelere oturlardı.

Tablo 2. Küçük Sihirbazlık Çadırı

Sihirbaz gösterisi, Mersin'deki gösteriye oranla daha kısa sürerdi, çünkü lunapark çok kalabalık olduğu için sihirbazlık gösterileri daha çok ilgi çekerdi. Lunaparktaki sihirbaz çadırı lunaparkın durumuna göre açık olurdu. Lunapark kışın soğuk günlerinde faaliyetlerine ara verdiğinde sihirbaz çadırı da Anadolu'daki çeşitli turnelere katılmak için başka şehirlere giderdi.

Lunaparktaki sihirbaz çadırının bir diğer özelliği de sihirbaz gösteride yapacağı gösterilerin birkaç tanesini çadırın önünde yaparak seyircilerin dikkatini çekerlerdi.

Eski sihirbaz çadır eğlencelerinin masalsin bir havası vardı. Günümüzde bu tür eğlenceleri yaşayan insanlar o eski günlerin hayaliyle yaşamaktadırlar. Günümüzde eğlenmek için gidilen lunaparklarda oyuncaklar dışında lunaparkta hiçbir etkinlik bulunmamaktadır. Sihirbaz çadırı gibi çeşitli eğlencelerin yanı sıra lunaparklardaki çekilişler, ucunda huni olan

uzun sopalarla pinpon topu yakalayıp hediye kazanmalar, topları deliklere sokunca giden oyuncak atların yarışları, tele kutu misali yarışmalar artık kalmamıştır.⁴

Sonraki yıllarda çadır sihirbazlığı yerini çadır sirkelere bırakmıştır. Çadır sirkelerinde çeşitli gösterilerin yanı sıra sihirbazlarda gösteriler yapmışlardır. Burada sihirbazlar genellikle ağızdan alev çıkarma, oyun kartları ile çeşitli illüzyon gösterileri yapmışlardır.

Günümüzde ise sihirbazlık sadece özel mekanlarda çeşitli gösteriler şeklinde yapılmıştır. Sihirbazlık ise genelde illüzyonist şeklinde ifade edilmiştir. 1990'lı yıllarda İllüzyonist Sermet Erkin, Mandrake (Ertuğrul) ve diğer illüzyonist ustalar da gösterilerine devam etmişlerdir. Ancak bir çok illüzyonistin ustası da Zati Sungur'dur. Zati Sungur çok önemli illüzyonistler yetiştirmiştir. Türkiye'de o yıllar televizyonlarda Sermet Erkin ve Ertuğrul (Mandrake) bir çok programda illüzyon gösterileri yapmışlardır. Sonraki dönemlerde de yetişen illüzyonistlerde meşhur olmuşlar ve çeşitli yerlerde gösterilerini yapmışlardır.

1. 1. Günümüzde Sihirbazlık

Türkiye'de çok ünlü sihirbazlar vardır. Bu sihirbazlar bilinen en meşhur sihirbazların öğrencileri arasındadırlar. Sihirbazlar, ülkenin çeşitli şehirlerinde yaşamaktadırlar. Sihirbazlar, bazen kendi mütevazi mekanlarında, bazen de turnelerle ülkemizin çeşitli yerlerinde gösteriler yapmaktadırlar.

Türkiye'de eski yıllardaki gibi çadır gösterileri çok nadir sayıda mevcuttur. Geösteriler genellikle büyük bir eğlence çadırı içerisinde çeşitli dans, konser, kumpnya gösterileri arasındadır.

Türkiye'de özellikle son 2000'li yılların başında teknolojiye yer alan gelişmelerle birlikte bilinen sihirbazlık numaralarının yanında teknoloji kullanılarak ta çok ilginç ve gerçeğe yakın illüzyon gösterileri yapılmaktadır. Türkiye'ye 2000'li yıllarda dünyaca ünlü sihirbaz David Copperfield, teknolojiyi de kullanarak inanılmaz gösteriler yapmıştır. Copperfield'in en meşhur illüzyon gösterisi ise bir insanın gösteri mekanındayken o anda başka bir kıtaya ışınlanmış olarak gösterilmesidir. Davir Copperfield'in gösterilerinden sonra onun gibi ve onun tarzında da bir çok yabancı illüzyonist gösteriler gerçekleştirmiştir.

Türkiye'de illüzyonist işini belli bir ortamda yapan ama ismini duyurmak isteyenler çeşitli yetenek yarışması programlarına katılıp hünelerlerini sergilemişlerdir. Hatta bazı grup şeklinde çalışan illüzyonistler, izleyicilere masalsı bir ortam sunarak izleyicilere olağan dışı gösteriler yapıp hem seyircinin büyük ilgisini çekmişler hem de meşhur olmuşlardır.

Günümüzde illüzyonistlerin yapmış oldukları gösterilerde vazgeçilmez bir nesne olan oyun kağıtları, farklı versiyonda hazırlanmış gösterilerin de ana nesnesi olmuştur. Gösterilere heyecan ve geçeklik katmak maksadıyla sihirbazlar, seyircileri sahneye davet ederek

⁴ Yazarın kendi gözlemleridir

gösterilere katılımlarını sağlamışlardır. Bunun yanında sihirbazlar bireysel gösterileri yanında kurmuş oldukları gruplarla da gösterilerini yapmaktadırlar.

2. TÜRKİYE’NİN ÜNLÜ SİHİRBAZLARI

2. 1. Zati Sungur: Türkiye’nin en ünlü sihirbazlarından birisidir. Zati Sungur 1897 yılında Bursa’da doğmuştur. Sihirbazlığa olan ilgisi küçük yaşlarda başladı. Daha sonraki yıllarda sihirbazlık kabiliyetini geliştirdi ve çok ünlü bir sihirbaz oldu. Ünü Türkiye’nin sınırlarını da aşip dünyaya yayıldı. Sungur 1984 yılında 87 yaşında vefat etti. Zati Sungur, açık ve kapalı yerlerde çok sayıda illüzyon gösterisi yaptı. Sihirbazlık gösterileri konulu birkaç çalışması yayımlanmıştır.⁵

2. 2. Sermet Erkin: Türkiye’nin en meşhur illüzyonistlerinden birisi de Sermet Erkin’dir. Erkin, 1957 yılında İzmit Karamürsel’de dünyaya geldi. Tüm meşhur illüzyonistler gibi Erkin’de küçük yaşlarda sihirbazlığa ilgi duydu. Sonraki yıllarda mesleğini daha da geliştirdi. Erkin, birçok televizyon programında illüzyon gösterileri yaptı. Sermet Erkin, mesleğini günümüzde de devam ettirmektedir.⁶

2. 3. Ertuğrul Işınbark: Ertuğrul Işınbark 1940 yılında İstanbul’da doğdu. O da Zati Sungur gibi küçük yaşlarda sihirbazlığa ilgi duydu. Gençlik yıllarından çeşitli eğlence yerlerinde sihirbazlık gösterileri yaptı. Mandrake ismiyle gösterilerini yaptı. Ertuğrul Işınbark 2014 yılında vefat etti.⁷

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Sonuç olarak Geçmiş yılların en büyük halk eğlenceleri olan sirkler, kumpanyalar, fuarlar, çadır eğlenceleri, insanlarda büyük bir etki bırakmıştır. Teknolojinin gelişmiş olmadığı yıllarda evlere yeni yeni televizyonlar geldiği dönemlerde halk bu tür eğlencelere büyük ilgi göstermiştir. Eğlence merkezleri kuruldukları zaman halk oraya akın ederdi, adırlar ve fuar merkezleri kapandığı zaman çok üzülen insanlar olmuş ve bir sene sonrası yeniden gelecek olmalarının umuduyla yaşamışlardır.

Geçmiş yıllarda sihirbazlık çadırları ve gösterileri izleyicilere masalsi bir ortam yaratıyordu. İnsanlar çadırda yapılan sihirbazlık eğlenceleriyle kendilerini ayrı bir dünyada hissediyorlardı. Deneyimli sihirbazlar da özellikle giymiş oldukları kostümlerle ortama renk katıyorlardı. Sonraki yıllarda çadır eğlenceleri azaldı, çünkü fuarların açılması azaldı, çadırların kurulacağı alanlar azaldı ve teknolojinin de yaygınlaşması ile insanlar iyice evlerine çekildiler bu gösterileri evlerinde takip ettiler.

Türkiye’de 2000’li yıllarda en meşhur sihirbazlar vefat ettiler, ancak onlar çok iyi öğrenciler yetiştirdiler. Sihirbazlık dernekleri kuruldu. İnternetin yaygınlaşması ile Türkiye’de sihirbazlar kendilerini daha da iyi tanıtmaya imkanına kavuştular.

⁵ https://tr.wikipedia.org/wiki/Zati_Sungur (Erişim: 30.08.2020)

⁶ https://tr.wikipedia.org/wiki/Sermet_Erkin (Erişim: 30.08.2020)

⁷ [https://tr.wikipedia.org/wiki/Mandrake_\(sihirbaz\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Mandrake_(sihirbaz)) (Erişim: 30.08.2020)

KAYNAKÇA

And, M. (1985). Geleneksel Türk Tiyatrosu / Köylü ve Halk Tiyatrosu Geleneği. Ankara: İnkilâp Kitabevi.

Sekmen, M , Arık Ateş, P . (2014). Türk Gösterim Sanatlarında Sirk . Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi , 7 (7) , 19-30 . DOI: 10.20488/austd.52067

İNTERNET KAYNAKÇA

İlyas Çelebi, "SİHİR", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/sihir> (30.08.2020).

https://tr.wikipedia.org/wiki/Zati_Sungur(Erişim: 30.08.2020)

https://tr.wikipedia.org/wiki/Sermet_Erkin (Erişim: 30.08.2020)

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Mandrake_\(sihirbaz\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Mandrake_(sihirbaz)) (Erişim: 30.08.2020)